

ומבארת הגמרא את טעמם של רבי אליעזר ורבנן, לפי שיטת הברייתא, שרבי אליעזר ורבנן נחלקו ב"על מנת":

מאי טעמא דרבי אליעזר, הסובר שזה גט כשר? —

מידי דהוה אכל תנאי דעלמא. משום שזה דומה לכל תנאי רגיל ואינו שיוור בגירושין. שהרי כגט זה הוא מתירה לכל אדם, ומה שהיא אסורה להנשא לאדם שהתנה עליו שאם תנשא לו יתבטל הגט, אין זה סתירה להיתר של הגט, אלא אסורה להנשא רק מחמת התנאי שבו.

ורבנן סוברים, שאין זה דומה לתנאי דעלמא. לפי שכל תנאי דעלמא, אינו פוסל את הגט משום שהוא לא שייך ליה בנט, שהרי הגט מתיר אותה לכל אדם. אבל הכא, שייך לה בנט. כי היות שאמר לה "על מנת שלא תינשאי לפלוני", נמצא שמחמת התנאי, הגט אינו מתירה לכל אדם, ולכך סוברים חכמים שאינה מגורשת.

וממשיכה הגמרא ומבארת:

ומתניתין, דאוקימנא בחוץ, משנתנו, שהעמדנו עתה שרבי אליעזר ורבנן נחלקו באומר לה "חוץ מפלוני" —

מאי טעמא דרבי אליעזר? מדוע רבי אליעזר סובר שזה גט כשר?

אמר רבי ינאי משום זקן אחד:

אמר קרא בפרשת גירושין [דברים כד], "ויצאה מביתו, והלכה והיתה לאיש אחר."

וכוונת המשנה לומר, שרק בתי ישראל מטמאין בנגעים, אבל בתי עובדי כוכבים אינן מטמאין בנגעים.

ולפי זה, רבי אליעזר ורבנן נחלקו במשנתנו באומר "הרי את מותרת חוץ מפלוני", אם היא מגורשת או לא.⁽⁴⁾

ועתה מבארת הגמרא, שלפי ביאורו של רבינא, בהכרח, מתניתין, משנתנו, שנחלקו בה רבי אליעזר ורבנן באומר הרי את מגורשת חוץ מפלוני, אם זה גט כשר או לא, **דלא כי האי תנא הוא!** לא כמו ששינו בברייתא —

דתנאי: אמר רבי יוסי ברבי יהודה:

לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על המגורש את אשתו ואמר לה בשעת מסירת הגט "הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני", שאינה מגורשת. כי גם רבי אליעזר מודה שהגט פסול.

על מה נחלקו רבי אליעזר וחכמים —

על המגורש את אשתו ואמר לה "הרי את מותרת לכל אדם על מנת שלא תנשאי לפלוני",

שרבי אליעזר מתיר אותה לכל אדם, חוץ מאותו האיש. וחכמים אוסרים אותה להינשא לכל אדם, כיון שזה גט פסול.

אבל באומר לה "הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני", כולי עלמא מודים שזה גט פסול.

4. ונחלקו הראשונים בביאור מסקנת הגמרא. דעת הרי"ף הרמב"ם והרא"ש והר"ן והתוס'

והיינו, אפילו אם לא נתגרשה אלא מבעלה, וכגון שאמר לה "הרי את מגורשת רק ממני, אך אסורה את לכל אדם", בכל זאת היא אסורה לכהונה, מדין "ריח הגט", שפוסל בכהונה —

אלמא, הוי גיטא.

והיינו, כיון שאנו רואים שאפילו אם היא מגורשת רק ממנו ואסורה לכל אדם, בכל זאת היא נפסלת לכהונה, מחמת ריח הגט, ואף שאסורה להנשא לכל העולם, בכל זאת יש לזה שם של גט, הרי כל שכן באופן שהתירה לכל אדם חוץ מפלוני, שגט כזה הוא גט, ומותרת על ידו לכל אדם, חוץ מאותו פלוני.⁽⁵⁾

ורבנן, מה הם יענו על הראיה של רבי אליעזר מריח הגט, שחוץ מפלוני נחשב לגט כשר —

איסור כהונה שאני. אף שאסורה לכהונה, אין זה ראייה שזה נחשב לגט כשר, שהרי בכהנים ריבה בהם הכתוב מצוות יתירות, ולכך אפילו ריח הגט פוסל בהם לכהונה.

היא חייבת להתייבם שהרי היא עדיין אשתו של המגרש [ובפני יהושע כתב שדעת רש"י שאם מת בעלה היא אסורה להתייבם, אלא שבפועל אינה יכולה להנשא לשום אדם מצד התנאי, וכן כתב בתוס' הרא"ש], ובהכרח שאיסור כהונה שאני.

ותירצו התוס', שהרי הדין הוא שהנותן נייר סתם לאשתו אין בזה חסרון של ריח הגט ואינה נפסלת לכהונה, וכמבואר ביבמות נב א, ורק באופן שהגט הוא גט טוב אלא שיש חסרון צדדי בנתינת הגט יש בזה פסול של ריח הגט, וזוהי טענת רבי אליעזר לחכמים: בשלמא לדידי,

ודורשים חכמים מלשון הפסוק, **שאפילו לא התירה בעלה בגט אלא רק לאיש אחד אחר, הרי זו מגורשת.** וכל שכן אם התיר אותה לכל העולם, חוץ מפלוני, שהיא מגורשת.

ורבנן, מה הם דורשים מהפסוק הזה —

האי "איש", אין כוונת הכתוב לומר שמספיק שתהיה מותרת לאיש אחד בלבד בגט. אלא אדרבה, צריך שתהא מותרת **לכל איש ואיש.** ואם אמר לה חוץ מפלוני, כיון שלא התיר אותה לכל איש ואיש, אינה מגורשת.

ואילו **רבי יוחנן אמר** הסבר אחר בטעמו של רבי אליעזר:

טעמא דרבי אליעזר, שאם אמר לה חוץ מפלוני הרי זה גט כשר, הוא **מהכא:**

נאמר בענין נשואי כהן [ויקרא כא] **"ואשה גרושה מאישה לא יקח"**. ודרשו חכמים מלשון הפסוק, **שאפילו לא נתגרשה האשה אלא מאישה,** אך לא הותרה להנשא לאף אדם, בכל זאת, היא **נפסלה מן הכהונה.**

רי"ד שלמסקנת הגמרא נחלקו רק באומר לה חוץ מפלוני, אבל באומר לה על מנת שלא תנשאי מפלוני לכולי עלמא הרי זה גט כשר. אולם דעת הרמב"ן שלפי מסקנת הגמרא רבי אליעזר ורבנן נחלקו בתרתי, גם באומר חוץ מפלוני וגם באומר לה על מנת שלא תנשאי מפלוני.

5. ובתוס' ד"ה אפילו הקשו על ראייתו של רבי אליעזר, הרי פשיטא שאיסור כהונה שאני, שהרי באופן שלא נתגרשה אלא מאישה אף לדעתו של רבי אליעזר אינה מגורשת כלל, ואם מת בעלה

קראי. משום שלומדים את זה מהפסוקים, וכמו שביארה הגמרא לעיל. אבל התם, לגבי קידושין, קנין מעליא בעינן, צריך שיקנה אותה קנין שלם, שאוסר אותה על כל העולם, ואם אמר לה חוץ מפלוני אינה מקודשת —

או דלמא, שמא גם בקידושין יועיל אם קדשה חוץ מפלוני, ומשום שאנו לומדים בהיקש של קידושין לגירושין, לפי שנאמר בפרשת גירושין "ויצאה והיתה", מקיש הכתוב הויה [מלשון "התהוות", והיינו קידושין] ליציאה. וכמו שלגבי גט, אם אמר הרי את מגורשת חוץ מפלוני היא מגורשת, הוא הדין בקידושין אם אמר לה התקדשי לי חוץ מפלוני, היא מקודשת.

תיבעי לרבנן —

האם נאמר: עד כאן לא קאמרי רבנן הכא

אבל לגבי היתר גט הזה להנשא על ידו, הרי זה נחשב לגט פסול (6).

בעי רבי אבא: בקידושין — היאך? מה יהא הדין בקידושין, אם יאמר "התקדשי לי להאסר לכל אדם באיסור אשת איש, חוץ מפלוני", האם הקידושין כשרים או פסולים (7) —

תיבעי, יש להסתפק בכך לדעת רבי אליעזר, שהאומר "חוץ מפלוני" הרי זה גט כשר.

וכן תיבעי לדעת רבנן, הסוברים שאם אמר לה "חוץ מפלוני" הרי זה גט פסול —

תיבעי לרבי אליעזר —

האם נאמר: עד כאן לא קאמר רבי אליעזר הכא, לגבי גירושין, שאפילו אם אמר חוץ מפלוני זה גט כשר, אלא משום דכתיבי

הרמב"ם כתב בהלכות גירושין [י א] שאסורה רק מדבריהם. והקשה המגיד משנה, הרי מבואר בסוגיין שרבי אליעזר לומד מדין ריח הגט שבאומר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני היא מותרת מאורייתא לכל העולם, ואם כן מדוע רבנן הוצרכו לומר איסור כהונה שאני, הרי יכלו לדחותו בפשיטות שריח הגט אינו פוסל אותה רק מדרבנן, ואי אפשר ללמוד מזה שבחוץ מפלוני היא מותרת מדאורייתא. ובשאלת אריה החדשות סימן ב' כתב שגם הרמב"ם סובר שזה איסור דאורייתא, אלא שדרכו של הרמב"ם היא, שכל דבר שאינו מפורש להדיא בתורה, הוא כותב שאסור מדבריהם, ואף הרמב"ם מודה שאסורה לכהונה מדאורייתא, ועיין בקובץ הערות סי' ס"ו סק"ב מה שביאר בדעת הרמב"ם.

7. ולכאורה קשה דמה החילוק בין קניני ממון

שבאומר לה חוץ מפלוני אין חסרון בכריתות של הגט, אם כן גם היכן שלא התירה לשום אדם אין חסרון בכריתות, ופסולו של הגט הוא מדין צדדי שצריך שיתקיים בגירושין "והיתה לאיש אחר", ולכן שייך בזה פסול של ריח הגט. אבל לדידכו, שבאומר חוץ מפלוני חסר בעצם הכריתות של הגט, אם כן זה נחשב כמו נייר בעלמא ומדוע יש בזה חסרון של ריח הגט? ועל זה השיבו רבנן שאיסור כהונה שאני, כי גם כשחסר בכריתות יש בזה פסול של ריח הגט, ואינו דומה לנייר בעלמא. [על פי ביאור האבני מילואים [קלז א], ועיין במגיה לאבני מילואים שם, ובשערי חיים [נט ז], ובמשנת רבי אהרון יבמות סי' ט"ז שביארו דברי התוס' באופן אחר].

6. דעת רוב הראשונים היא שבלא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה מדאורייתא, אולם

אם **בא ראובן וקידשה**, שתיאסר על כל העולם חוץ משמעון [אחיו של ראובן], ואחר כך **בא שמעון** [שלגביו היא עדיין מותרת, שהרי ראובן אחיו קידשה חוץ ממנו], וקידשה, אך לא אסרה על ראובן אחיו, אלא אמר בשעה שקידשה, [שגם הוא] אוסר אותה על כל העולם, אך חוץ מראובן אחיו —

אין קידושי שמעון כלום, כפי שתבאר הגמרא מיד, ולכן, אם לאחר מכן מתו שניהם, ראובן ושמעון, הרי היא **מתיבמת**, יכולה היא להתייבם ללוי, אחיהם של ראובן ושמעון —

ואין אני קורא בה, אין אנו אוסרין אותה להתייבם ללוי מחמת הדין של "אשת שני אחים מתיבם" —

[אשה שיש עליה "זיקת שני אחים מתיבם" אסורה להתייבם אלא יוצאת בחליצה. כגון שהיו שלשה אחים, ראובן, שמעון ולוי, ומת תחילה ראובן בלא בנים, ונפלה אשתו של ראובן ליבום לפני שמעון ולוי, ובא שמעון ועשה בא "מאמר" [לא קידשה בביאה כדין יבמה, אלא קדשה בקידושי כסף או שטר, הנקראים ביבמה 'קידושי מאמר'], ולפני שהספיק שמעון לכנוס אותה לאשה, הוא מת, הרי היא נופלת עתה ליבום לפני לוי, האח השלישי, מכח שני מתיבם: מכח ראובן שהיתה נשואה לו, ומכח שמעון שהיתה מקודשת לו בקידושי "מאמר".

כי היות ושמעון עדיין לא כנס אותה, לא פקעה הזיקה שמכח ראובן, [אבל אם היה

שאנו יכול לשייר, אלא לגבי גירושין, משום דבעינן "כריתות", וליבא, שהרי הגט צריך לכרות בינו לבניה, ואם הוא משייר את פלוני אין זה כריתות גמורה, שהרי מחמתו היא אסורה על פלוני. אבל התם, לגבי קידושין, סוברים רבנן שמספיק קנין קידושין בל דהו, שאוסר אותה רק על חלק מהעולם, ולא צריך שיאסור אותה לגבי כל העולם —

או דלמא "ויצאה והיתה", מקיש הכתוב הויה ליציאה. וכמו שבגירושין אי אפשר לשייר חוץ מפלוני, הוא הדין בקידושין לא מועיל שיאמר חוץ מפלוני.

לבתר דאיבעיא ליה, אחרי שרבי אבא נסתפק, הדר פשטה, הוא חזר ופשט את ספיקו:

בין לדעת רבי אליעזר, ובין לדעת רבנן, בעינן "ויצאה והיתה". אנו לומדים בהיקש קידושין מגירושין. ולדעת רבנן, שבגירושין אי אפשר לשייר חוץ מפלוני, הוא הדין בקידושין אי אפשר לשייר חוץ מפלוני. ואילו לרבי אליעזר, הסובר שאפשר לשייר בגירושין חוץ מפלוני, הוא הדין בקידושין, מועיל אם מקדשה להיאסר לכל העולם חוץ מפלוני.

אמר אביי: אם תמצא לומר, אם נאמר איתא לדרבי אבא, שדברי רבי אבא נכונים הם, שלפי דעת רבי אליעזר אם אמר לה "הרי את מקודשת לי ליאסר על כל העולם חוץ מפלוני", יחולו הקידושין לגבי כל העולם חוץ מאותו פלוני, יהא הדין כך:

שלא מצינו שאפשר לקנות חפץ שיהא שלו חוץ מפלוני, ומה ההוה אמינא שלגבי קידושין יכול

להיאסר על כל העולם, היא כבר היתה אסורה מכח הקידושין של ראובן.

ואילו שמעון היה מקדשה סתם, ולא היה אומר "חוץ מראובן", היו הקידושין שלו מועילים לאסור אותה על ראובן, אבל עתה, כיון ששמעון קידש אותה חוץ מראובן, אם כן לא הועילו הקידושין שלו לשום דבר⁽⁸⁾, ולכך אינה נחשבת ל"אשת שני מתים", ומותרת להתייבם ללוי.

ומוסיפה הגמרא ומבארת:

ואלא, "אשת שני מתים" — היכי משכחת לה? איך כן יתכן אופן של אשת שני מתים במקרה של רבי אבא? (9) —

מראובן, אך מכל מקום היא נאסרת על ראובן כיון שקידושי שמעון חלו לגבי לאסור אותה על כל העולם גם מחמתו. והאחרונים הקשו על הרשב"א, אם כדבריו שקידושי שמעון חלו, מדוע אינה נחשבת לאשת שני מתים? ועוד הקשו האחרונים, כמו שלדברי הרשב"א קידושי שמעון אוסרים אותה על ראובן, אעפ"י שאמר במפורש שהוא מקדשה חוץ מראובן, כיון שהוא אוסרה על כל העולם מחמתו ויש לו בה אישות, הוא הדין שקידושי ראובן הראשונים יגרמו שקידושי שמעון לא יתפסו בה כלל, למרות שהוא אמר חוץ משמעון, שהרי לגבי כל העולם חלו בה קידושיו. ועיין בחזו"א סי' קל"ד ובאמרי משה סי' ט'.

9. על פי רש"י. ובתוס' כתבו שמכאן מוכח דאשת שני מתים הוא איסור מדאורייתא. וביאר המהר"ם ש"ף כוונתם, דאי נימא שאשת שני מתים הוא איסור מדרבנן, אם כן משכחת לן איסור אשת שני מתים באופן שהשני קידשה במאמר, וכמו שהביא רש"י מהסוגיא ביבמות.

שמעון מייבם אותה בביאה היה נפקע הזיקה שהיתה מחמת ראובן ויכולה להתייבם ללוי מכח שמעון], ועכשיו שגם שמעון מת, נוסף עליה זיקה גם מחמת הקידושין של שמעון, וכיון שעכשיו היא זקוקה ליבום ללוי, גם מכח ראובן וגם מכח המאמר של שמעון, אינה יכולה להתייבם, ונחשבת לאשת שני מתים].

ומבארת הגמרא: **מאי טעמא** היא לא נחשבת לאשת שני מתים —

היות ורק קידושי **דראובן אהנו**. שהרי רק הקידושין של ראובן הועילו וחלו לאסור אותה על כל העולם. אבל **קידושי דשמעון, לא אהנו**, לא הועילו לשום דבר, שהרי

לקנותה חוץ מפלוני, ותירץ באילת השחר שקנין קידושין אינו דומה לקנין ממון, שהרי כל מהות הקנין בקידושין הוא תלוי במה שאוסרה לאחרים, ולכן יש לגמרא צד דאף שבקניני ממון שקונה לעצמו לא שייך לעשות שיור בקנין, אבל לגבי קנין קידושין שאוסרה לאחרים שייך לחלק ולומר שאסורה על כל העולם חוץ מפלוני.

8. וכתב הריטב"א שמשלשן הגמרא "לא אהנו", משמע שאם מת ראובן או גירשה, היא מותרת לעלמא, שהיות וקידושי שמעון לא אסרוה לשום אדם, הם לא חלו כלל. וכן הביא הר"ן בשם הרא"ה. אולם דעת הרשב"א היא שקידושי שמעון הועילו לאוסרה על כל העולם, לגבי זה שאם ימות ראובן עדיין תהא אסורה לעלמא מחמת קידושי שמעון. ולכן מוסיף הרשב"א, אף ששמעון קידשה חוץ מראובן, בכל זאת היא נאסרת על ראובן מחמת צד האישות שיש לשמעון בה. וכוונת הגמרא "קידושי שמעון לא אהנו", היינו שדבורו של שמעון מצד עצמם לא הועיל לאסור אותה על ראובן, שהרי אמר חוץ

מה יהא הדין אם אמר לה "הרי את מותרת לכל אדם, חוץ מראובן ושמעון" ועדיין לא מסר לה את הגט, וחזר ואמר לה בשעת מסירת הגט שהוא מתיר אותה גם לראובן ושמעון — מהו? איך נפרש את דבריו:

מי אמרינן, האם אנו אומרים שכוונתו לחזור בו, ומאי דאסר, מה שאסר אותה בתחילה בתנאי על ראובן ושמעון, עכשיו שרא, הוא מתיר אותה אף לראובן ושמעון —

או דלמא, או שמא נאמר, מאי דאסר, מה שהוא אסר אותה בתחילה על ראובן ושמעון, שרא, הוא מתיר אותה עכשיו, ומאי דשרא אסר. מה שהוא התיר אותה מתחילה על כל העולם, עכשיו הוא חוזר בו,

כגון, שבא ראובן וקידשה ליאסר על כל העולם חוץ משמעון אחיו. ובא שמעון אחיו וקידשה סתם, ולא אמר "חוץ מראובן", ומת גם שמעון, אז היא נחשבת לאשת שני מתים, ומשום —

דקידושי ראובן אהנו למיסרא אעלמא, שהרי הקידושין של ראובן הועילו לאסור אותה על כל העולם וקידושי דשמעון והקידושין של שמעון אהנו למיסרא אראובן הועילו לאסור אותה באיסור אשת איש על ראובן, ולכך כשמת שמעון אינה יכולה להתייבם ללוי, משום שנחשבת לאשת שני מתים⁽¹⁰⁾.

בעי הסתפק אביי:

לעולם [כמבואר ביבמות ל א], ואם כן, גם אחרי ששמעון מת היא אסורה ליבום, מחמת איסור אשת אח של ראובן.

ובאבני מילואים סי' קע"ד תירץ על פי דברי התוס' בתחילת יבמות, שאם היתה היבמה נדה בשעה שנפלה ליבום אין בה את הדין "כיון שנאסרה בשעת נפילה שוב אינה יכולה להתייבם לעולם", כי היות שהיא אסורה על כל העולם ואין זה איסור מיוחד על היבום, לכך מותרת היא ליבום אחר שתטהר, והוא הדין בסוגיין, שנאסרה על לוי להתייבם באיסור אשת איש מחמת קידושי שמעון, כיון שזה לא איסור מיוחד ליבום אלא איסור על כל העולם מחמת דין אשת איש אינה נאסרת לעולם, וכשמת שמעון היא מותרת ללוי, ולכך הגמרא הוצרכה לאסור אותה ליבום מחמת הדין של אשת שני מתים.

ועיין באמרי משה ט ה, ובאחיעזר לד ט, ובחזו"א קל"ד.

אלא, מוכח מכאן, שאיסור אשת שני מתים הוא איסור דאורייתא, ולכן אי אפשר לתרץ שמשכחת לה איסור אשת שני מתים באופן שקידשה השני במאמר, שהרי מאמר אינו מועיל אלא מדרבנן.

והקשו התוספות, שבמסכת יבמות מבואר שאשת שני מתים הוא רק איסור דרבנן. וכתב המהר"ם שי"ף, שלפי פירוש רש"י מיושבת קושיית התוס', ואין להוכיח מכאן שאיסור אשת שני מתים הוא מן התורה. כי אי אפשר לתרץ כאן שמדובר באופן שקידשה השני במאמר, שהרי הגמרא שואלת איך יתכן אופן של אשת שני מתים דוקא בענין שקידש חוץ מפלוני, ואינו ענין לקידושי מאמר. ועיין רשב"א.

10. ומקשה הרשב"א, מדוע הוצרך לומר שפטורה מיבום משום אשת שני מתים, הרי באופן זה לא שייך כלל דין יבום, שהרי כשראובן מת אינה יכולה להתייבם, כיון שהיא עדיין אשתו של שמעון, וכיון שנאסרה בשעת הנפילה ליבום, הדין הוא שאינה יכולה להתייבם

בתחילה חוץ מראובן ושמעון, ואח"כ הוא חזר ואמר לשמעון —

מהו? איך נפרש את כוונתו?

לשמעון, והוא הדין לראובן. האם כוונתו להתיר אותה לא רק לשמעון אלא גם לראובן. והאי דקאמר, ומה שהוא הזכיר רק את שמעון, משום דפליק מיניה, שהרי כשהוציא בתחילה את שמעון מהכלל, הוא הזכיר את שמעון באחרונה, ולכך עכשיו הוא המשיך עם שמו של שמעון, אולם כוונתו להתירה אף לראובן:

או דלמא, או שמא נאמר, שכוונתו להתיר אותה לשמעון דוקא, ולא לראובן.

בעי הסתפק רב אשי: אם תרצה לפשוט שבאופן שאמר לשמעון כוונתו לשמעון דוקא, מה יהא הדין אם אמר בתחילה חוץ מראובן ושמעון, ואח"כ הוא חזר ואמר אף לשמעון.

מהו? איך נפרש את כוונתו?

אף אראובן קאי, האם כוונתו להתיר אף לראובן —

או דלמא או שמא נאמר, כי מה שהוא אמר

ובא לאסור אותה, וכוונתו שתהיה אסורה על כל העולם, חוץ מראובן ושמעון.⁽¹¹⁾

אם תמצא לומר, גם אם תפשוט את הספק הזה ותאמר כי מאי דאסר שרא, וכוונתו היא להתיר אותה גם לכל העולם וגם לראובן ושמעון, עדיין יש להסתפק באופן שהוא אמר בתחילה חוץ מראובן ושמעון, ואח"כ הוא חזר ואמר שהוא מתירה "לראובן", אך לא הוסיף ואמר גם "לשמעון" — מהו? האיך נפרש את כוונתו!

האם כוונתו לומר, שהוא רוצה להתירה לראובן, והוא הדין לשמעון. והאי דקאמר, ומה שהוא אמר רק לראובן ולא אמר "לראובן ולשמעון" משום שבתחילה, שאמר חוץ מראובן ושמעון, דפתח ביה, הוא פתח בראובן תחילה, ולכך גם עכשיו הוא פתח בראובן, אבל כוונתו להתיר אותה אף לשמעון:

או דלמא, או שמא נאמר, שכוונתו היא לראובן דוקא.

ואם תמצא לומר, אם נרצה לפשוט לראובן דוקא, שכוונתו להתיר אותה רק לראובן ולא לשמעון.

עדיין יש להסתפק באופן שהוא אמר

ואמר לה חוץ מראובן ושמעון, ואח"כ נטלו ממנה, וחזר ונתן לה ואמר לראובן ושמעון, לא שייך להסתפק לפי רבי אליעזר, דכיון שכבר התיר אותה לכל העולם אין לו כח לבא ולאוסרה, שהרי כבר הותרה, וע"ש עוד שהאריך בזה, והריטב"א כתב דהספק של הגמרא באופן שכבר נתן לה ועכשיו חזר ואמר לה לראובן ושמעון, והספק של הגמרא רק לפי רבנן, אבל

11. וביארו רש"י ותוס' שהספק של הגמרא מדובר באופן שהכל היה לפני המסירה, והספק של הגמרא הוא בין לדעת רבנן ובין לדעת רבי אליעזר. לדעת רבי אליעזר הספק הוא למי היא מותרת ולמי היא אסורה, ולדעת רבנן הספק הוא האם יש כאן שיעור בגט ולא חל הגט כלל, או שאין כאן שיעור בגט והגט כשר. ומוסיף הרמב"ן, שלפי זה, אם כבר מסר לה את הגט